

af alle Skatteyderes Somme udskrive Bidrag til en Industri, om hvilken vi i Forveien vide, at den aldrig vil blive til nogen Verdens Nytte. Efter den lille Smule Erfaring, jeg som Landmand har gjort paa dette Omraade — den veier naturligvis ikke meget — kan jeg ogsaa give det høie Thing et Bevis i denne Sag. Da denne Sukkerindustri begyndte at komme op i vort Fædreland, var der en hel Del Landmænd, i alt Fald i min Egn, som vilde prøve at dyrke Sukkerroer. Der var Tale om, at dette skulde bringe Danmark i en paradisiisk Tilstand, og derfor vilde vi prøve, om man virkelig kunde dyrke Sukkerroerne med Held; men det viste sig da paa alle Steder, hvor man gjorde Forsøget, at man paa det samme Areal kun kunde anle et halvt saa stort Kvantum af Sukkerroer som af Korn. Denne Erfaring er gjort i en Egn, som ligger Sønden for den Linie, som det ærede Medlem for Veile Amts 3die Balgkreds (Th. Nielsen) har betegnet os, og altsaa indenfor det Belte, hvor vi skulde kunne faae den paradisiiske Tilstand ved Sukkerroer. Jeg skal nu villig indrømme, at saavidt min Erfaring strækker sig, er Roedyrkingen for det længere fremstredne Agerbrug en heltig Ting, men derfor er det ingenlunde sagt, at vi skulde sætte hele Statskassen i Bevægelse og give Penge til for at faae Sukkerroer. Det kan jeg ikke indrømme; efter den Erfaring der er gjort i den Egn, hvor jeg hører hjemme, med Hensyn til Sukkerroer overfor Korn, og jeg kan virkelig bringe det ærede Medlem for Veile Amts 2den Balgkreds (Berg) den Beroligelse i denne Sag, forsaavidt han trænger dertil, at jeg efter at have set de Erfaringer, der ere gjorte, ikke føler mig saa sikker, at jeg kan betragte mig som fuld færdig med at danne mig en Mening. Det kan gjerne være, at vi maa have et Udvalg nedsat for at faae Sagen undersøgt, og for at vi, som slet ikke bilde os ind at være fuldt færdige, kunne komme til en anden Mening. Vi have dannet os en Mening efter vor Erfaring, og dersom denne skulde blive omstødt ved, hvad der maatte fremkomme i Udvalget, saa er det en anden Sag, men indtil andre Oplysninger fremkomme, kan jeg ikke Andet end stille mig sit modsat mod de ærede Herrer. Hovedsagen er imidlertid, om vi, saaledes som det er anført fra den anden Side, skulde gjøre dette Skridt for Arbeidernes Styld. Den Maade, hvorpaa det ærede Medlem for Veile Amts 3die Balgkreds (Th. Nielsen) fremstillede Sagen, er mig fuldstændig uforklarlig. Han tænker temmelig skarpt, og jeg smigrer mig med det Haab, at han ogsaa vil kunne blive enig med mig; men jeg vil spørge det ærede Medlem, om han ikke kan se, at vi, naar vi fremhjælpe en saadan Industri rundt omkring, vilde skabe en hel Del befiddelesløse Mennesker, at vi vilde skabe Slavekolonier, saaledes som der begynder at blive omkring paa vore Herregaarde, og som netop vilde gjøre Samsundsforholdene ube paa Landet lige

saa uheldige, som de mange Steder ere i Kjøbstæderne? Jeg vil paa ingen mulig Maade være med til at bidrage til at faae saadanne Kolonier oprettede rundt omkring i Landet. Nu siger det ærede Medlem for Veile Amts 3die Balgkreds (Th. Nielsen) og andre ærede Medlemmer, der ere af modsat Anskuelse af min: Det bliver ingenlunde Tilfældet for de Par Fabrikers Styld, men dertil svarer jeg: Dersom de Herrer virkelig tro, at denne Industri paa nogle Steder vil gaa frem her i Danmark, — og det maa være den Overbevisning, der gjør, at de holde paa den — saa vil den udbrede sig vidt og bredt. Men saa siger jeg: Skulle vi ved Statens Midler hjælpe til at faae en Industri, som vil medføre, at vi faae en Del befiddelesløse Folk rundt omkring paa Fabrikkerne? Det forekommer mig, at det ærede Medlem, der ellers tænker temmelig skarpt, nok vil faae at se, at det tilsidst vil blive Følgen. (Th. Nielsen: Det er ikke sagt!) Dersom det ærede Medlem ikke kan se det, saa er det helbøgt, at vi have et Vidnesbyrd i saa Henseende fra Lydsland. Vi have et Vidnesbyrd for, at, hvorsomhelst disse Fabrikker have eksisteret i en Markvæde, er der fremkommet meget uheldige sociale Forhold, og jeg synes, det er Noget, vi godt maa kunne indse, vil blive Tilfældet. Det ærede Medlem for Veile Amts 3die Balgkreds udtalte ogsaa tilsidst en meget forunderlig Sætning, og jeg synes, at vi, der staa paa den modsatte Side, særlig kunne tage den til Indtægt. Han sagde nemlig, at han egentlig ikke havde den fjerneste Mening om, at det kunde hjælpe det Mindste, eller at han ikke troede, at det skulde gjøre den mindste Birkning. Jeg maa sige, at det var en meget haabløs Stilling, det ærede Medlem er kommet i, og jeg vilde grumme nødig være med til at indtage en saadan; men jeg kan ikke Andet end fremdrage denne Udtalelse. Naar det ærede Medlem har saa lidt Tro til selve Sagen, at han selv fortæller os, at han ikke tror, at et eneste andet Menneske vil tro paa det Hele, at vi ikke tro paa de Beviser, han fremkommer med, og at vi ikke kunne indse, at de ere rigtige, da kan jeg ikke indse Andet, end at han selv har givet os det allerbedste Bevis for, at denne Sag heller ikke for ham staa i en saadan Belysning, at vi kunne faae noget Særligt ud af det, han har fortalt os i denne Sag. Naar vi nu se paa disse to Fabrikker, nemlig det, der befinder sig paa Lolland, og det, der ligger i Odense, forekommer det mig, at vi, efter som Forholdene virkelig ere ved disse to Fabrikker, slet ikke, selv om vi ogsaa gaa til at gjøre Forsøget til Ende med dem, kunne faae nogen virkelig Garanti for, at, dersom Forsøget lykkes for dem, dette da ogsaa vil kunne lykkes i Almindelighed. Den ene Fabrik, nemlig den paa Lolland, staa jo, for saa vidt jeg er rigtig underrettet, i Forbindelse med en Fabrik i Søerrig, og er som